

HOÀNG THỊ DINH, TRẦN THỊ NGỌC TRÂM, NGUYỄN THỊ HIỀN, VŨ THUY HOÀN,
NGUYỄN THỊ THUY, NGÔ HIỀN TUYÊN

Cẩm nang hướng dẫn

CHUẨN BỊ

CHO TRẺ EM 5 TUỔI

TRONG CƠ SỞ GIÁO DỤC MẦM NON

SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT

ĐÁP ỨNG YÊU CẦU LIÊN THÔNG
CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018

(Tái bản lần thứ nhất)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Mục Lục

	Trang
LỜI NÓI ĐẦU	3
I – LÍ DO CẦN CHUẨN BỊ CHO TRẺ EM 5 TUỔI SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT ĐÁP ỨNG YÊU CẦU LIÊN THÔNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018	4
1. Vai trò của việc chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một như thế nào?	4
2. Sự chuyển đổi hoạt động chủ đạo của trẻ em 5 tuổi như thế nào?	5
3. Sự thay đổi mối quan hệ của trẻ với giáo viên trong trường mầm non và trường tiểu học như thế nào?	8
4. Đáp ứng yêu cầu liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018 (Chương trình lớp một Tiểu học)	9
II – YÊU CẦU CƠ BẢN CHUẨN BỊ CHO TRẺ EM 5 TUỔI SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT ĐÁP ỨNG YÊU CẦU LIÊN THÔNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018	10
1. Vì sao không dạy trước chương trình lớp một?	10
2. Chuẩn bị toàn diện cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một là như thế nào?	11
3. Vì sao chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một thông qua thực hiện tốt Chương trình Giáo dục mầm non?	13
4. Quán triệt quan điểm giáo dục tích hợp, lấy trẻ làm trung tâm trong việc chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một là như thế nào?	14
5. Phối hợp, thống nhất giữa nhà trường và gia đình trong việc chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một như thế nào?	18
III – NỘI DUNG CHUẨN BỊ CHO TRẺ EM 5 TUỔI SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT ĐÁP ỨNG YÊU CẦU LIÊN THÔNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018	19
1. Giúp trẻ phát triển toàn diện về thể chất, nhận thức, ngôn ngữ và giao tiếp, tình cảm – kĩ năng xã hội, thẩm mỹ, tiếp cận với việc học	19
2. Giúp trẻ có tâm thế sẵn sàng vào học lớp một	30
3. Giúp trẻ sẵn sàng thích ứng với hoạt động học tập ở lớp một	30
IV – TỔ CHỨC THỰC HIỆN CHUẨN BỊ CHO TRẺ EM 5 TUỔI SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT ĐÁP ỨNG YÊU CẦU LIÊN THÔNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018	32
1. Phương pháp, hình thức chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một	32
2. Xây dựng môi trường giáo dục chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một	34
V – CÁC LỰC LƯỢNG THAM GIA VÀO VIỆC CHUẨN BỊ CHO TRẺ EM 5 TUỔI SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT ĐÁP ỨNG YÊU CẦU LIÊN THÔNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018	39
1. Tại sao cần có sự tham gia của nhà trường, gia đình, cộng đồng để chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một?	40
2. Trách nhiệm của cơ sở giáo dục mầm non, gia đình, các tổ chức, đoàn thể xã hội	41
PHỤ LỤC	43
Phụ lục 1: Gợi ý tổ chức chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi phát triển ngôn ngữ và giao tiếp đáp ứng yêu cầu liên thông chương trình lớp một Tiểu học	43
Phụ lục 2: Gợi ý hướng dẫn trẻ em 5 tuổi một số kĩ năng giúp trẻ thích ứng với môi trường học tập ở Tiểu học	47

LỜI NÓI ĐẦU

Chuẩn bị cho trẻ sẵn sàng vào học lớp một là sự chuẩn bị về tất cả các mặt: thể chất, nhận thức, ngôn ngữ và giao tiếp, tình cảm – kĩ năng xã hội, thẩm mỹ và tâm thế sẵn sàng đi học; chuẩn bị cho trẻ thích ứng với cuộc sống và hoạt động học tập ở trường tiểu học. Quá trình này bắt đầu từ những năm đầu đời của trẻ và đặc biệt tập trung ở giai đoạn mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

Để giúp cán bộ quản lí và giáo viên mầm non nâng cao kiến thức, kĩ năng trong việc chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một đáp ứng yêu cầu liên thông chương trình lớp một Tiểu học (Chương trình giáo dục phổ thông 2018), biết được những điều cần thiết phải chuẩn bị cho trẻ em, sự chuyển tiếp / giao thoa giữa Mầm non và Tiểu học, nhóm tác giả biên soạn tài liệu: **Cẩm nang hướng dẫn chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi trong cơ sở giáo dục mầm non sẵn sàng vào học lớp một đáp ứng yêu cầu liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018.**

Cẩm nang tập trung vào các vấn đề sau:

I – Lí do cần chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một đáp ứng yêu cầu liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018

II – Yêu cầu cơ bản chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một đáp ứng yêu cầu liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018

III – Nội dung chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một đáp ứng yêu cầu liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018

IV – Tổ chức thực hiện chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một đáp ứng yêu cầu liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018

V – Các lực lượng tham gia vào việc chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một đáp ứng yêu cầu liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018

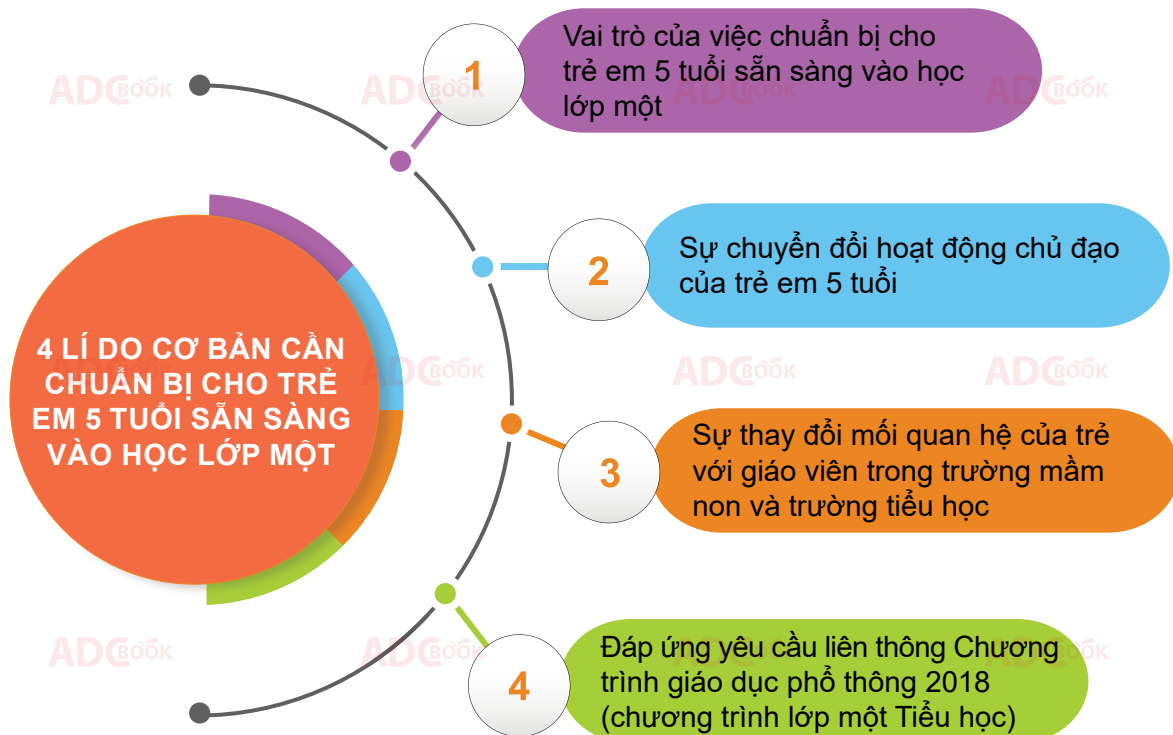
Cẩm nang được trình bày dưới dạng các câu hỏi và câu trả lời, được nhóm tác giả có chuyên môn và kinh nghiệm của cả hai cấp Mầm non và Tiểu học biên soạn. Nội dung cẩm nang tập trung vào những vấn đề cơ bản, có tính gợi ý, định hướng để cán bộ quản lí, giáo viên mầm non có thể vận dụng, cụ thể hoá phù hợp với trẻ em, điều kiện của trường, lớp theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Rất mong nhận được ý kiến của các nhà khoa học, chuyên gia, giáo viên, cán bộ quản lí giáo dục mầm non trên cả nước để tài liệu được tiếp tục hoàn thiện, đáp ứng tốt nhất yêu cầu về việc chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một hiện nay.

Nhóm tác giả

I

LÍ DO CẦN CHUẨN BỊ CHO TRẺ EM 5 TUỔI SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT ĐÁP ỨNG YÊU CẦU LIÊN THÔNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018



1. VAI TRÒ CỦA VIỆC CHUẨN BỊ CHO TRẺ EM 5 TUỔI SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT NHƯ THẾ NÀO?

Đối với trẻ em 5 tuổi:

Nếu chú ý chuẩn bị cho trẻ sẵn sàng vào học lớp một thì:

- Những tiền đề cần thiết cho sự sẵn sàng đến trường của trẻ sẽ được hình thành và phát triển.
- Trẻ sẽ dễ dàng thích ứng với những điều kiện mới của môi trường giáo dục ở trường tiểu học, thích ứng với cuộc sống và hoạt động học tập ở trường tiểu học.

Đối với các cơ sở giáo dục:

Trẻ em 5 tuổi được chuẩn bị sẵn sàng vào học lớp một tốt thì chất lượng học phổ thông của trẻ cũng tốt.

Đối với gia đình, xã hội:

Chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một tốt sẽ xây nền móng tốt, gia đình và xã hội thuận lợi.

Như vậy, việc chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một có vai trò rất to lớn và vô cùng quan trọng.

Quá trình chuẩn bị cho trẻ em 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một bắt đầu từ những năm đầu đời và sẽ tiếp diễn đến những ngày tháng đầu tiên ở lớp một để trẻ thích ứng với việc học tập nghiêm túc, thực sự của học sinh phổ thông.

2. SỰ CHUYỂN ĐỔI HOẠT ĐỘNG CHỦ ĐẠO CỦA TRẺ EM 5 TUỔI NHƯ THẾ NÀO?

2.1. Hoạt động chủ đạo là gì?

Hoạt động chủ đạo là hoạt động đặc trưng cho một giai đoạn nhất định, giữ vị trí trung tâm trong suốt giai đoạn đó và có ảnh hưởng mạnh mẽ nhất tới sự phát triển tâm lí, hình thành nhân cách của trẻ ở giai đoạn đó. Những biến đổi về chất trong tâm lí của trẻ chuẩn bị cho trẻ chuyển sang một giai đoạn phát triển cao hơn được hình thành chính trong hoạt động này.

2.2. Hoạt động chủ đạo của trẻ mẫu giáo là hoạt động nào?

Đối với trẻ mẫu giáo, hoạt động chơi giữ vai trò chủ đạo.

- Đó là hoạt động phù hợp nhất với sự phát triển của trẻ – phù hợp với nhu cầu, hứng thú, khả năng của trẻ ở giai đoạn này và tạo ra những nét tâm lí đặc trưng cho lứa tuổi mẫu giáo, đồng thời là tiền đề quan trọng để hình thành những dạng hoạt động khác như học tập, lao động.
- Chơi là một trong những nhu cầu thiết yếu của trẻ. Chơi được xem như là công việc của trẻ và giữ vai trò chủ đạo đối với sự phát triển của trẻ. Chơi là một hoạt động mang tính chất thoải mái, không bắt buộc.

Đối với trẻ em 5 tuổi, hoạt động chơi vẫn là hoạt động chủ đạo.

- Hoạt động chơi quyết định việc hình thành những cấu tạo tâm lí mới quan trọng, đặc trưng cho trẻ em 5 tuổi. Đó là tính chất hình tượng của quá trình nhận thức, tính trội của “các hình ảnh sống động”, có nghĩa là tri giác, tư duy trực quan hình tượng, tưởng tượng trội hơn các suy luận lôgic, tư duy trừu tượng,...
- Qua chơi, trẻ em tiếp xúc và khám phá môi trường xung quanh. Chơi là cách tự nhiên để thúc đẩy trẻ học về bản thân và thế giới xung quanh. Quan trọng nhất, chơi làm cho việc học thú vị và phát triển trí tưởng tượng, sáng tạo của trẻ.

Chơi có thể chia thành hai dạng dưới đây và hai dạng chơi này đều cần thiết, đều đáp ứng nhu cầu phát triển của trẻ nhỏ:

Chơi không có cấu trúc

- Chơi do trẻ khởi xướng, chơi tự do theo ý thích của trẻ.
- Không có hoặc có rất ít sự hỗ trợ tích cực từ người lớn.

Chơi có cấu trúc

- Chơi trò chơi có chủ đích do giáo viên chủ ý lên kế hoạch cho các trải nghiệm chơi và tổ chức môi trường để thúc đẩy, tăng cường việc học của trẻ.
- Có sự dẫn dắt, chỉ dẫn của giáo viên.